

Jsem spíš umělec chirurg

Tam, kde by si mohl dovolit chaos, je Prokop Bartoníček precizní a tam, kde by mohl být excentrický, je pozorný. Před časem převzal státní ocenění od japonského ministra kultury.

➤ Zuzana Válková ➤ Libor Fojtík

Zvuk, který ten stroj vydává v prázdné místnosti, by mohl obstarat první takty některé ze starších skladeb islandské skladatelky Björk. Pohyb mechanického ramene nad bílou plochou pokrytou barevnými říčními oblázky, jež ohledá a roztřídí do úhledných struktur, doprovází pneumatické syčení a vrnění kovových pojezdů, které zve k nástupu beaty a symfonický orchestr.

Iljer (čti „iler“), společný projekt umělců Prokopa Bartoníčka a Benjaminu Mause, s nímž se umístili na předních příčkách novomediálních soutěží v Linci a v Tokiu, je mašina pneumatická i poetická. Pracuje, když se nikdo nedívá, a výsledkem jejího úsilí je

krása, o které neví. Kamínky ze dna německé řeky Iller, jež se poblíž města Ulm vlévá do Dunaje, třídí podle jejich geologického stáří a její poslání se proměňuje také podle toho, s kým o ní člověk mluví. „Iljer je nejspíš trochu absurdní. Je hmotný a exaktní, ale zároveň je symbolický. Dá se tedy číst leccak – záleží na tom, kdo se dívá,“ říká o projektu Bartoníček. V těchto dnech se oceněných „čtvrť tuny součástek a kamení“ vrací z Tokia do Prahy a nejspíš zamíří do Příčné ulice 1.

Čekání na návštěvu

„Prosimvás, a tady už není pošta?“ ptá se o sychravém odpoledni mladého Pražana –

na – a Berlíňana – Bartoníčka poněkud rozladěný důchodce. „Bohužel, je mi líto,“ odpovídá zakladatel kulturního centra Ex Post, které v Příčné vystřídal Českou poštu před dvěma lety a dnes kromě uměleckých projektů hostí též výtvarné workshopy pro děti; po jejich poslední akci jsou parapety v hlavním sále poseté barevnými třípytkami. „Zastavuji se tu lidé se zásilkami často?“ ptáme se Bartoníčka. „Pořád,“ směje se. „A během těch pár vteřin se vždycky stihnu nadchnout, že sem jde někdo jen tak na návštěvu.“

V den, kdy nám Bartoníček představuje své zázemí, slaví desáté výročí svého polovičního

Prokop Bartoníček ve svém pražském kulturním centru Ex Post v Příčné ulici 1, kde tvoří, pořádá akce a poskytuje zázemí spřáteleným umělcům.

odchodu do Berlína. Polovičního proto, že by z Prahy natrvalo nejspíš nikdy neodešel. Před 10 lety se mu podařilo přesvědčit komisi na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (UMPRUM) o tom, že o jeho dalším osudu na prestižní Universität der Künste Berlin nemají rozhodnout losem. Od té doby si drží byt ve dvou městech. Ale vezmeme to popořadě – od konce.

Dvojitý zásah

„Na světě existuje mnoho akcí, komerčních i méně komerčních, prestižních nebo obskurnějších, kde se Jller mohl uplatnit. Ale protože s kolegy strašně neradi vyplňujeme formuláře,

přihlásili jsme ho jen na dvě,“ líčí Bartoníček triumfální cestu stroje, na jehož realizaci se podíleli také Pavol Rusnák a Tomislav Arnau-dov. „Uspěl na obou. Na Ars Electronica v Linci i na Japan Media Festivalu v Tokiu. V Japonsku se sešlo přes čtyři tisíce projektů, cenu v kategorii Excellence Award mi předával jejich ministr kultury. Byl to fantastický zážitek,“ vzpomíná umělec-vynálezce. „Zaplatili nám letenky, ubytování, přepravu i pojištění díla. Umíte si představit, že by se česká státní instituce rozhodla, že udělí cenu nějakým Novozélandcům a pro radost si jejich umění přiveze do Česka?“

Pro Prokopa Bartoníčka je tvorba autentickým záznamem toho, kým je, jak přemýšlí a co pova-

zuje za důležité. To ale podle něj nestačí. „Člověk musí mít schopnost přesvědčit ostatní o tom, že jeho pohled na svět jím k něčemu bude. Když se najde parta lidí, kteří si o mých postřezích myslí, že jsou zajímavé a hodné investic, jsem vděčný,“ říká umělec, jenž měl v 31 letech samostatnou výstavu ve státní Galerii Středočeského kraje v Kutné Hoře, jejímž kurátorem byl uznávaný teoretik umění Richard Drury.

Muž z Berlína

Bartoníčkovou klíčovou životní zkušeností je jeho odchod do Berlína, kam se toužil vypravit už od svého nástupu na UMPRUM. Na české škole studoval sochařství v ate- ➔

Umělec rád pracuje se světlem i s estetikou působení přírodních zákonů, v tvorbě uplatňuje lasery i zrcadla.

Prokop Bartoníček (34)

Absolvent Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a ročního pobytu na Universität der Künste Berlin v ateliéru experimentálního designu profesora Joachima Sautera. Vystudovaný sochař se zabývá vývojem světelných, interaktivních a experimentálních projektů. Jednou z jeho prvních a mimořádně úspěšných instalací byl například *Vibrator* (2008), nadrozměrná erotická pomůcka reagující světlem na data o provozu na nejnavštěvovanějším světovém pornografickém serveru, dále *Urna* (2008), individualizovaná pohřební schránka zohledňující osobnostní charakteristiky zesnulého a jeho věk či *Worlds as Fragments* (2010) nebo *Mirsaic* (2012). Je majitelem a ředitelem *Pebe Interactive s.r.o.*, společnosti vyvíjející náročné technologické projekty.

liéru umělce a chartisty Jiřího Beránka, u nějž se do třetího ročníku věnoval klasickým formám, ale jeho klauzury se brzy začaly zaobírat technologiemi, pohybem a změnou, ideálně prostřednictvím světla. Předsevzal si, že výběrové řízení na stáž na Universität der Künste Berlin neponechá náhodě, a vydal se osobně předat své portfolio tamní osobnosti experimentálního designu, profesoru Joachimu Sauterovi.

„Za pár dní mi od něj přišel e-mail, že se moje práce líbí a že se v jeho ateliéru uvidíme na podzim. To mě zaskočilo. Přece jen, do nástupu do jeho ateliéru zbývalo vyřešit nějaké formality. Na německé straně šlo všechno hladce, ale na UMRUM mě, eufemisticky řečeno, ještě trochu napínali,“ líčí Bartoníček a popisuje, jak vedení školy chtělo mezi více uchazeči rozhodnout taháním šírek.

Prokop Bartoníček, jehož na UMRUM přijali ještě před maturitou – u přijímacího řízení skončil na prvním místě mezi 200 uchazeči –, nakonec odjel, a v Sauterově ateliéru dokonce zůstal o rok déle; protože

→ Jeden ze starších Bartoníčkových projektů s názvem *Phosphor 360 ver. B*

→ → Stroj pojmenovaný po německé řeči Jller, který získal ocenění na Japan Media Arts Festivalu.

mu zůstala studijní karta, docházel do něj s pedagogovým pozhánáním načerno.

Umělcova cílevědomost se v zahraničí neomezovala jen na studijní záležitosti – uvědomoval si, že svobodomyšlná atmosféra jednoho z nejpозoruhodnějších evropských měst bude pro jeho tvorbu cenným vlivem sama o sobě. „Nasával jsem atmosféru, přátelil se s lidmi, sbíral kontakty.“ V současnosti ho láká New York nebo Los Angeles, ale domnívá se, že na přesun do některého z měst, která platí za globální umělecká centra, má ještě čas.

Oslavit život

Bartoníčkův přístup k práci a sebe prezentaci je evropskými kruhy příjemně poznamenány ještě jiným způsobem. V hovoru o tom, jak se mu daří na tuzemské umělecké scéně nebo o vztazích, které na ní panují, se nepokouší vůči nikomu vymezovat. „Nevnímám, kdo s kým mluví nebo nemluví. Držím si kolem sebe lidi, které mám rád, protože jsem si vypěstoval empatii a cit na povahy. Někomu možná ležím v žaludku, ale když už se čas od času porvu, umělci to nebývají,“ směje se. Připouští však, že v Česku je hierarchizace společnosti – či stavění osobností do role ikon – rychlejší. „Větší národy na mě v tomhle ohledu působí pokorněji.“

Autorova „ekonomická strategie“ se opírá o schopnost vytvářet si vlastní zázemí, což je zřejmé i z jeho kulturního projektu *Ex Post*. Vysvětluje, že než aby chodil s deskami po Praze a vnucoval se malým galeriím, raději bude mít něco svého, kde bude moci dát prostor i svým kolegům. Finanční zhodnocení své práce má také promyšlené. „Nepustím toho ven mnoho, a tak neprodávám pod cenou. Nastavil jsem galerijní ceny dřív, než se o mě začala nějaká galerie zajímat.“

Jednou z jeho příštích tvůrčích zastávek bude spolupráce s pražskou DSC Gallery. Na přímou otázku, zdali ho umění uživí, odpovídá s nadhledem: „Na nové kupé od BMW zrovna nemám, mé priority leží jinde, ale když už jsme u toho, nejlepší by bylo staré a omlácené Porsche 911. Model,

který zhruba odpovídá mému ročníku, je čím dál dražší. Ale jednou ho mít budu. I kdybych ho měl přinést na zádech z vrakoviště.“

Koncept i improvizace

Mezi umělecké disciplíny Bartoníček, někdejší proslulý pražský VJ (visual/video jockey), počítá také práci s lidmi, pořádání akcí, perfor-

mancí a parties. „Asi by se dalo říct, že mě živí můj život,“ snaží se vystihnout svůj přístup k vlastní existenci. „A pokud jde o umění, můj přístup je konceptuální. Improvizaci uplatňuji v detailu nebo třeba v architektuře instalace, ale jinak jsem spíš umělec chirurg.“

Autor se také netají silnými vazbami ke svým nejbližším. Jeho rodiči jsou reno-

movaní umělci skláři Gizela Šabóková a Karel Bartoníček, s nimiž má možnost probrat tvůrčí otázky. „Jsme malá rodina – jen máma, táta a syn. Rodiče mi fandí a já jim vděčím za spoustu věcí. Dokázali mě udržet na cestě, kterou jsem si vybral, ale zároveň mi odjakživa nechávali volnost,“ uzavírá Prokop Bartoníček. ●

Titulní stránky, které nevyšly

Jan Bartáček

Krkonoše, Šumava, povodí německé řeky Iller anebo italské Dolomity. Tam všude graduji zápletky tohoto vydání ega. Samá krásná příroda, řeklo by se, ale někde i se svéráznými lidskými osudy. Fotograf Pepa Dvořáček získal za výtvarnou sondu do „vyděděné lidské komunity“ v hlubinách Temného Dolu nejvyšší ocenění v jedné z kategorií soutěže Czech Press Photo. Drsné hory na severu se zde snoubí s drsnou, byť zranitelnou duší zapomenutých. O poznání hladší, totiž přímo marmeládové (nikoliv však upatlané), ale jistě pozoruhodné peripetie života pak vidíme u Blanky Milfaitové. Ta z našeho jižního pohorí zamířila ještě jižněji, a nejenže tam úspěšně zavařuje, ale obléká se i do kroje dolomitského mininároda Ladinů. Ovšem ten prapodivný stroj Prokopa Bartoníčka, jenž potají třídí kamínky z říčního koryta kdesi na pomězi Bavorska, co je tohle za bláznovinu? Po otočení pár stránek sami zjistíte.

Moderní pětibojář a zlatý medailista z OH v Londýně 2012 David Svoboda ukončil profesionální kariéru, protože...

- a) po posledních olympijských hrách byl moderní pětiboj vyřazen ze seznamu soutěžních sportů.
- b) chtěl přestat v tom nejlepším a pustit se do nových vizionářských projektů.
- c) mu hrozilo, že bude muset trénovat dívčí družstva, na která si zatím nevěří.

str. 4

Blanka Milfaitová, několikanásobná vítězka mistrovství světa ve vaření marmelád, jako surovinu použila už i

- a) termity a nejpálivější papričku světa.
- b) čtyřlístky – pro speciální zakázku do Irska.
- c) vývar z hovězí ohánky.

str. 6

Bulharský dědeček kameníka Michala Mítkova, který žije na samotě u krkonošského Temného Dolu, přijel do Čech...

- a) na koni.
- b) na tanku.
- c) na kole.

str. 14

Kdyby si mladý umělec Prokop Bartoníček mohl pořídit auto svých snů, byl by to...

- a) Hummer, který se obzvláště hodí ke krátkým přesunům po Praze.
- b) Citroën s přezdívkou Kachna, protože k její opravě stačí jediný šroubovák.
- c) Porsche 911 jeho ročníku, a to i z vrakoviště.

#expostpraha

str. 22